

Oponentský posudek disertační práce Veroniky Matějkové *Komparativní přístupy Karla Krejčího v jeho pojetí české a polské literatury*

Autorka

Mgr. Matějkovou (roz. Forkovou) znám jako iniciativní bytost, která se již nějakou dobu pohybuje kolem česko-polských literárních a literárněvědných aktivit. Svě si již odvedla na poli organizačním, překladatelském, editorském i výkladovém. Její vztah k tomu, čím se zabývá, je pro věc zaujatý a lze doufat, že na tomto poli jí bude dopřáno i patřičné profesní uplatnění, aby dané aktivity mohla rozvíjet i dále.

Téma

Téma, které si V. Matějková, zvolila, je velmi podstatné. Věnovat se Karlu Krejčímu, navíc optikou nových diskusí na téma literární historie a komparatistiky, se jeví nejenom jako žádoucí, ale i jako podnětné. Avšak i bez těchto diskusí by osobnost K. Krejčího stála za odborný zájem. Jde o autora, který se jako by nestačil svěřt na žádné velké metodologické vlně, které během jeho života proběhly, a přesto všechny tyto vlny dokázal nějak reflektovat a do svého vztahu k literatuře zabudovat. Dalším rozměrem je, že K. Krejčí se – hlavně díky svým žákům a kolegům – stal už bytostí namnoze legendární. Není tedy od věci tuto legendu prozkoumat, najít podstatné vývojové zlomy, okamžiky klíčových rozhodování (nejenom odborných); znovu si přečíst jeho dílo, potěžit ho, zvážit, co z něj přežívá nadále, co způsobilo ve svém okolí, jak ho lze aktualizovat. To vše by se mělo dít i na základě nových materiálů. K těm se V. Matějková dostala zejména z pozůstalosti PNP v Praze. Povaha těchto materiálů namnoze vrhá nově světlo na mnoho událostí z života K. Krejčího. Je skutečně velmi záslužné, že se s nimi máme možnost seznámit (aspoň zatím tímto prostřednictvím), přičemž se mi chce věřit, že v hlavě V. Matějkové už zraje idea na nějakou jejich edici, která by i jiným dala možnost nahlédnout do osobnosti tohoto mimořádného literárního vědce.

Celek/strukturace

Uspořádání práce je rozhodně přehledné. Lze poznat, co autorka sleduje a kam směřuje. Její práce též namnoze odpovídá shromážděnému materiálu. Poněkud logičtější by se mi jevilo

vsunout kapitolu o recepci K. Krejčího na konec (nikoli na začátek), nicméně danému kroku rozumím – autorka potřebovala nějakou vstupní konstelaci (celkový obraz K. Krejčího), kterou by v dalších kapitolách upřesňovala, doplňovala nebo i problematizovala. Sledování dráhy K. Krejčího není zcela přísně chronologické; děje se podle jednotlivých vědních paradigmat, čímž V. Matějková sleduje více to, jak se K. Krejčí vyrovnával s různými metodologiemi a směry (pozitivismem, strukturalismem, marxismem a komparatistikou). V těchto výkladech dochází i na kontextové kapitoly, v nichž autorka nastiňuje pozadí doby a situace, do níž byl K. Krejčí vržen. V práci se objevují i tři případové studie, což je sám o sobě „dramaturgicky“ nápad ne nepřípadný, nicméně hodna tohoto jména i funkce se mi zdá být jen případová studie č. II (Spor o třetí díl *Akademických dějin české literatury*). Ostatní dvě působí spíše jako meandry, které se tak úplně nepodařilo zakomponovat do celku, ale je škoda jejich materiálu nějak nevyužít. Rozhodně by logice práce přispělo, kdyby tyto případové studie byly nějak rozpuštěny v jednotlivých kapitolách a z případové studie II se učinil appendix. Kontury osobnosti K. Krejčího by posílil i větší zřetel k jeho univerzitnímu působení, neboť existuje mnoho jeho žáků, které ovlivnil, ba přímo uvedl na dráhu.

Koncepce/metoda

Je znát, že autorka ke své práci přistoupila, jsouc dobře obeznámena s materiálem. Je ho schopna třídit, pracovat s jeho různými typy (opět oceňme zdroje archivní). Bezpečně zná zdroje primární a jejich kritické ohlasy. Tam, kde si to výklad vyžaduje, sahá ke kontextům dobovým či životopisným, jakkoli stručný životopis K. Krejčího je předsunut do úvodních partií. Celou práci se vine generální koncept K. Krejčího jako outsidersa, tedy člověka, na něhož nebylo upřeno tolik pozornosti, kolik by si jí zřejmě zaslouhoval, stejně jako člověku, jehož plány a ambice zhatily politické okolnosti. Dokázal bych si představit, že by mohla být zapojena i orální historie (svědectví žijících studentů K. Krejčího i pamětníků), ale uvědomuji si, že v této chvíli možná už píšu o nějaké další fázi. Autorka se snaží být co nejvíce věcná a jednotlivé (byť si i sporné) události, jako jsou např. *Dějiny polské literatury*, co nejvíce materiálově zdokumentovat. Neobhazuje, nesoudí, snaží se především rozkrývat pole, na němž se bylo K. Krejčímu pohybovat. Místy, zdá se mi, že by si mohla troufnout na větší výklad, odvážnější interpretaci, takové, která by více prokreslila obrys osobnosti K. Krejčího.

Argumentace

Navazující na předchozí, nelze než konstatovat, že argumentace V. Matějkové je kontrolovaná a na náležité odborné úrovni. Přetlak materiálu jako by jí ani neumožňoval přecházet do spekulativních poloh. Je vidět, že tato práce je poctivě odpracována a že v dané chvíli píše o K. Krejčím někdo, kdo ho opravdu spolehlivě poznal, ba víc: někdo, kdo o něm poznal zatím nejvíce. Přitom nutno konstatovat, že autorka se v materiálu neutopila, tedy že stále dokáže myslet na celek své práce. Možná jenom někde deskripce mohlo být méně. Není, myslím, nutné popisovat, z kolika oddílů se ta která práce skládá a co je jejich obsahem; formulace typu „Po úvodním vstupu následovalo hlavní část kapitoly“ (s. 74) příliš velký poznávací hodnotu nemají. Ocenil bych i úspornější způsob citování. I se závěrem šlo možná udělat více. Občas by se hodily i generační paralely k jiným Krejčího vrstevníkům. Dominantními operacemi V. Matějkové jsou popis materiálu, jeho třídění, shromažďování ohlasů a sledování ideových sporů, do nichž K. Krejčí, ať už dobrovolně či mimoděk, zasáhl.

Jazyk/styl

Jazyk a styl V. Matějkové je kultivovaný. Jen velmi zřídka se stává, že si čtenář musí její věty rozplést naněkolikrát. Autorka své výklady také neutopila, jak je dnes zvykem, v žádném módním žargonu, na druhé straně – oceňme – nepodlehla ani stylu K. Krejčího s jeho zálibami v mluvních rétorických figurách a květnatosti. Jen občas lze narazit na celkový dojem mírně rušící žurnalistiky. V. Matějková si občas výklad usnadňuje „rychlými adjektivy“ – zejména *zajímavý*, *originální* či *osobitý*: „Pro nás je pak zajímavé, nakolik...“ (s. 50); „Zde se vyskytla zajímavá disproporce“ (s. 124); „přináší také Krejčího originální pokus“ (s. 62); ocenil bych i nižší frekvenci slov *problematika* a *badatel*, event. i *příběh*; spojení „plodný badatel“ (s. 10) mi už hraničí téměř s nevkusem; dále dodejme, že sloveso *diskutovat* se v češtině nepojí s akuzativem, nýbrž s lokálem, tedy ne „mnohokrát diskutovaných problémů“ (s. 131).

Přínos

Přínos práce V. Matějkové je nesporný. Nachází se jak v tématu, pro které se rozhodla, tak i v tom, jak se ho zmocnila. Po dlouhé době píše posudek na disertaci, o níž jsem na 100 procent přesvědčen, že má smysl pro celý obor. Velmi bych si přál, aby tato práce dále pokračovala, tedy abychom tuto fázi autorčiny práce mohli za nějakou dobu vidět jako přípravný (jakkoli ucelený) pokus o solidní monografii o K. Krejčím. U ní bych se

přimlouval, aby některé Krejčího činnosti a díla byly daleko více přečteny socio-historickou optikou doby a jejich možností, aby byl K. Krejčí představen i jako vzdělanec vzdorující mnoha nepřejícím okolnostem, čili jako velký duch ve zlých dobách; též aby rozhodně došlo na pamětnickou stopu lidí, kteří ho znali a v neposlední řadě, aby byl život (a dílo) ukázán v paralele s jinými osudy českého a středoevropského kontextu (F. Vodička, V. Černý, J. Patočka, N. Krausová, S. Żółkiewski ad.). V. Matějková přímo i nepřímo objevila, jak obrovský poznávací potenciál se v osobnosti a díle K. Krejčího nachází, a to nejen pro dějiny literární vědy 20. století.

Práci V. Matějkové hodnotím jako zdařilou a ucelenou, a proto ji **jednoznačně** doporučuji k ústní obhajobě.

Prof. PhDr. Jiří Trávníček, M. A.

V Brně dne 2. května 2012